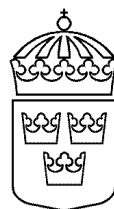

Riksdagens protokoll

2001/02:84

Tisdagen den 19 mars

Kl. 14.00 – 15.07

Protokoll
2001/02:84

1 § Justering av protokoll

Justerades protokollen för den 12 och 13 mars.

2 § Meddelande om frågestund

Talmannen meddelade att vid frågestunden *torsdagen den 21 mars kl. 14.00* skulle följande statsråd närvara:

Jordbruksminister Margareta Winberg, utrikesminister Anna Lindh, statsrådet Mona Sahlin, socialminister Lars Engqvist och statsrådet Lars-Erik Lövdén.

3 § Meddelande om aktuell debatt

Talmannen meddelade att på begäran av Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp skulle en aktuell debatt om situationen i Mellanöstern äga rum *torsdagen den 21 mars kl. 15.00*.

Från regeringen skulle utrikesminister Anna Lindh delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om aktuell debatt med anledning av krisläget i Mellanöstern
Miljöpartiets riksdagsgrupp begär en aktuell debatt

- med anledning av det aktuella läget i Mellanöstern,
- med anledning av den accelererade våldsspiralen i Mellanöstern,
- med anledning av gårdagens uttalande i FN:s säkerhetsråd, där man för första gången talar om en palestinsk stat vid sidan av Israel, där båda länder ska leva ”sida vid sida inom säkra och erkända gränser”.

Sammandrabbningar mellan Israel och Palestina under förra veckan har varit de värsta hittills sedan al-Aqsa-intifadan inleddes för 17 månader sedan. FN:s generalsekreterare Kofi Annan uppmanar Israel att avsluta den ”olagliga ockupationen” av palestinska områden. Han anklagar den israeliska militären för övergrepp mot det palestinska folket –

”lönnmorden, det onödiga bruket av dödligt våld, och den dagliga förnedringen av vanliga palestinier”. Annan säger vidare att ”sådana handlingar undergräver Israels ställning i det internationella samfundet, och ger ytterligare bränsle åt hatets, förtvivlans och extremismens eldar”. Det är dags för Sverige, EU och FN att göra insatser för att stoppa den ockupationen för att på så sätt skapa fred och säkerhet i Mellanöstern.
Stockholm den 13 mars 2002
Miljöpartiet de grönas riksdagsgrupp
Marianne Samuelsson
Gruppledare

4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Till riksdagen hade inkommit följande skrivelser:

Interpellation 2001/02:290

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:290 av Carl-Axel Johansson om nationella ID-kort

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 april 2002.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 14 mars 2002

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2001/02:311

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:311 av Ester Lindstedt-Staaf om våld mot funktionshindrade kvinnor

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 2 april 2002.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor.

Stockholm den 14 mars 2002

Justitiedepartementet

Thomas Bodström

Interpellation 2001/02:269

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:269 av Yvonne Ruwaida (mp) om Migrationsverkets uppgifter

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 april 2002.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor och arbetsmöten.

Stockholm den 14 mars 2002

Utrikesdepartementet

Jan O Karlsson

Enligt uppdrag

Mikael Westerlind

Tf. expediteschef

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:308 av Magda Ayoub (kd) om statslösa palestinier

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 april 2002.

Skälet till dröjsmålet är utlandsresor och arbetsmöten.

Stockholm den 14 mars 2002

Utrikesdepartementet

Jan O Karlsson

Enligt uppdrag

Mikael Westerlind

Tf. expeditiionschef

Interpellation 2001/02:312

Till riksdagen

Interpellation 2001/02:312 av Inga Berggren om miljön för närboende till vindkraft

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 april 2002.

Skälet till dröjsmålet är andra engagemang.

Stockholm den 13 mars 2002

Miljödepartementet

Lena Sommestad

Enligt uppdrag

Kathrin Flossing

Expeditions- och rättschef

5 § Svar på interpellation 2001/02:278 om offentliga lokaler

*Svar på
interpellationer*

Anf. 1 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Sten Andersson har frågat statsministern vilka åtgärder han är beredd att vidta i syfte att försvara rätten för politiska partier att arrangera möten i offentliga lokaler. Arbetet inom regeringen är så fördelat att det är jag som ska besvara frågan.

Sten Andersson riktade en liknande interpellation till mig i januari förra året. Det rörde även då ett beslut om att vägra hyra ut lokaler till ett politiskt parti i Stockholm. Jag kan bara upprepa vad jag då påpekade, nämligen att alla medborgare enligt regeringsformen är tillförsäkrade yttrandefrihet gentemot det allmänna. Yttrandefriheten får bara begränsas genom lag med hänsyn till de intressen som anges i 2 kap. regeringsformen.

Att någon vägras hyra en kommunal lokal behöver inte innebära en inskränkning i den grundlagsskyddade yttrandefriheten. Uthyrningen av lokaler är en service riktad till medborgarna. Omfattningen av en kommuns uthyrning kan växla beroende bl.a. på kommunens ekonomiska resurser. Den kommunala likställighetsprincipen innebär dock att en kommun ska behandla alla sina medlemmar lika om det inte finns sakliga skäl för annat. En kommun får behandla sina medlemmar olika bara om

ett sådant beslut grundar sig på rationella hänsyn eller sakliga överväganden. En kommun kan vägra uthyrning om det t.ex. kan befaras att uthyrningen leder till ordningsstörningar eller annan form av brottslig verksamhet.

Kommuner har naturligtvis en skyldighet att beakta den lagstiftning som finns och de domstolsutslag som meddelas. Jag varken kan eller vill dock uttala mig om hur kommunerna hanterar dessa regler i enskilda fall. Detta är en uppgift för våra domstolar att bedöma. Jag ser inte heller något generellt behov av att förändra den nuvarande lagstiftningen på detta område.

Anf. 2 STEN ANDERSSON (-):

Fru talman! Ibland undrar man om de högtidliga ord som används i högtidstal och middagstal avseende åsiktsyttrande, mötes- och organisationsfrihet i praktiken är avsedda att gälla för alla i Sverige. Tre gånger på relativt kort tid har Stockholmspolitiker i strid med gällande lagstiftning hindrat ett politiskt parti från att hyra offentlig lokal för ett politiskt möte. Detta, fru talman, trots att läns- och kammarrätt sagt att Stockholms agerande strider mot gällande lagstiftning och att statsrådet i dag, och tydligen också tidigare, haft samma uppfattning i frågan.

Det som förvånar är att inget riksdagsparti, trots att de säkert känt till den här situationen, har uttryckt kritik mot Stockholmspolitikernas agerande. Självklart ska alla partier och alla andra som hyr lokaler betala hyra i förhållande till lokalstorlek och den service som man har begärt.

Jag skulle vilja sluta med att ändå ställa några frågor till statsrådet.

Vad avser statsrådet med sitt påstående i svaret att uthyrning kan hindras av "rationella hänsyn eller sakliga överväganden"?

Är det okej att neka någon att hyra lokal om detsamma kan leda till ordningsstörningar?

Anf. 3 TALMANNEN:

Jag erinrar om att vi här bör avhålla oss från att diskutera enskilda ärenden.

Anf. 4 Statsrådet BRITTA LEJON (s):

Fru talman! Precis som talmannen nyss sade och som jag sade i mitt inledande anförande finns det ingen anledning för mig att konstatera annat än att kommuner naturligtvis har att rätta sig efter den lagstiftning som finns i det här landet och efter hur domstolar fäller avgöranden i enskilda ärenden.

Jag kan dock ta tillfället i akt och säga att jag tycker att det är förvånansvärt att Sten Andersson två gånger har tagit upp denna fråga med mig, när jag återigen konstaterar att vi inte har något fel på vår lagstiftning i dessa avseenden. Det finns väl ett antal andra yttrandefrihetssaker att ägna sig åt, brister som vi kan ha anledning att diskutera.

För min del är den här interpellationsdebatten avslutad.

Anf. 5 STEN ANDERSSON (-):

Fru talman! Det kan jag förstå. Med sådana argument förstår jag att man inte vill fortsätta debatten. Jag ställde inte egna frågor, utan jag

frågade med anledning av det som står i det skrivna svaret. Och det var inte jag som nämnde Stockholm först, det var faktiskt statsrådet.

Det som statsrådet i ett skriftligt svar till en ledamot av Sveriges riksdag säger kan vara exempel på vad som kan vara orsak till att man nekas hyra en lokal. När jag då som ledamot av riksdagen noterar detta och frågar vad som konkret menas med det får jag det häpnadsväckande svaret att det vill hon inte svara på. Man ska inte ta till överord, men det är, som jag sade i förra meningen, häpnadsväckande. Statsrådet vet väl själv vad hon har skrivit, varför det skrivits så och hur hon ska kunna motivera det om någon ställer en eventuell fråga på det skriftliga svar hon givit.

Nu kommer hon inte att besvara detta, men jag hoppas att det finns människor som följer den här debatten, antingen via TV, som man kan göra i dagens moderna samhälle, eller genom att läsa protokollet. Då är jag nog inte ensam om att förvånas, med tanke på de faktiskt rätt enkla frågor jag ställde.

Överläggningen var härmed avslutad.

Prot. 2001/02:84
19 mars

*Svar på
interpellationer*

6 § Svar på interpellation 2001/02:201 om infrastrukturen i Sundsvallstrakten

Anf. 6 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Birgitta Sellén har bett miljöministern att besvara tre frågor med koppling till planerna på ny E 4 vid Sundsvall. Det ankommer på mig att besvara Birgitta Selléns frågor.

Birgitta Sellén frågar inledningsvis om miljöministern är beredd att ge riksantikvarien i uppdrag att studera kulturminnen söder om Sundsvall innan man fastställer E 4:ans nya dragning söder om Sundsvall.

Låt mig först redovisa gällande rätt avseende miljöbalksprövning av projekt av detta slag. Tillkomsten och lokaliseringen av vissa verksamheter som har stor påverkan på miljön eller hushållningen med naturresurser tillåtlighetsprövas av regeringen enligt 17 kap. miljöbalken. Det gäller bl.a. nya motorvägar. Prövningen ska vara allsidig, och den ska utgå från miljöbalken i dess helhet. Tillämpningen av miljöbalkens bestämmelser ska kopplas till de nationella miljökvalitetsmålen. Tillåtlighetsprövningen är också samordnad med prövningen av trafikanläggningar enligt speciallagarna, t.ex. väglagen. Regeringens prövning avser endast tillåtligheten, och den följs av en tillståndsprövning hos berörd myndighet. Den myndighet som prövar tillståndsfrågan ska bereda ärendet inför regeringens prövning av tillåtligheten. När det gäller ny motorväg är det Vägverket som bereder tillåtlighetsärendet. I Vägverkets beredning ingår remissbehandling till berörd länsstyrelse och kommun samt de centrala verken, bl.a. Riksantikvarieämbetet. Vägverket ska därefter underställa regeringen tillåtlighetsfrågan. Vägverket ska ge en allsidig belysning av ärendet och överlämna det med eget yttrande. En ansökan om tillåtlighet för väg E 4 vid Sundsvall har faktiskt just i dag inlämnats till Regeringskansliet. De uppgifter vi nu har om Vägverkets beredning av frågan är att ansökan gäller en vägsträcka som passerar genom riksintresseområdet för kulturmiljö Kvissleby–Nolby–Prästbolet.

Som remissinstans i beredningen av Vägverkets ansökan har Riksantikvarieämbetet till uppgift att bevaka kulturmiljöintressena inom det berörda området. Avseende aktuell vägsträcka har Riksantikvarieämbetet i sitt yttrande till Vägverket redovisat detaljerad kunskap om det område som Birgitta Sellén tar upp i sin fråga. Riksantikvarieämbetet har inte anfört att det föreligger behov av att studera detta område i särskild ordning, vilket alltså blir svaret på Birgitta Selléns första fråga. Riksantikvarieämbetet har lämnat in sitt yttrande i ärendet. Vad Riksantikvarieämbetet anför i sakfrågan är att en ny E 4 genom berört område medför påtaglig skada av riksintresset.

Birgitta Sellén frågar vidare om miljöministern är beredd att skydda grundvattentäkten i det aktuella området.

Låt mig få redovisa gällande rätt även på detta område. Frågan om skydd av grundvattentäkter regleras i 7 kap. miljöbalken. Av dessa regler framgår att berörd kommun och länsstyrelse har befogenhet att fatta beslut om skydd för yt- och grundvattentäkter genom inrättande av vattenskyddsområden. Därutöver kan kommunen i särskilda fall med stöd av förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd meddela föreskrifter om skydd för ytvattentäkter och enskilda grundvattentäkter. Bevarandet av grundvattentäkten i det aktuella området är således *inte* en fråga som ska hanteras genom initiativ av regeringen. Eventuell påverkan av grundvattentäkter är dock en fråga som ingår i regeringens tillåtlighetsprövning enligt 17 kap. miljöbalken.

Birgitta Sellén frågar slutligen om miljöministern kommer att ta initiativ till en helhetssyn på infrastrukturen i Sundsvallstrakten.

Mitt svar här är att Vägverket har ett övergripande ansvar för vägtransportsystemets miljöpåverkan och ska verka för förbättringar i transportsystemet som helhet. Vägverket har således ett ansvar för att i sin planering samordna utvecklingen av vägnätet med andra trafikslag. Som jag nämnde tidigare kommer en ny motorväg vid Sundsvall att tillåtlighetsprövas av regeringen. Den prövningen innefattar en allsidig bedömning där regeringen bl.a. kommer att bedöma de konsekvenser som ett förslag om lokalisering av en ny väg kan förväntas få vad gäller samordning med andra trafikslag.

Anf. 7 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Tack för svaret. Men jag känner mig inte speciellt upprymd och hoppfull av svaret. Det är som om ingen bryr sig, annat än de som bor och arbetar i det aktuella området.

Okej, tillåtlighetsprövningen kommer förhoppningsvis att leda till en ordentlig genomgång av alternativen beträffande E 4:ans placering söder om Sundsvall. Dessvärre har Vägverket hittills inte visat sig intresserat av att undersöka andra alternativ än dagens föreslagna alternativ A, som går över vattentäkten och som förser ca 12 000 sundsvallsbor med ett förstklassigt vatten, och alternativ B, som går över ett fornminnesområde med bosättningar som härrör från tiden 300–400 e.Kr. och som även haft stor betydelse under vikingatiden. Det är ett stort fornminnesområde som kan betraktas som Norrlands Birka.

Om E 4 dras över detta område kommer gamla oersättliga kulturvärden att förstöras. Dessa fornlämningar är nästan 2 000 år och kan inte få förstöras för att en väg ska dras fram. Detta faktum verkar majoriteten i

Sundsvalls kommunfullmäktige inte ha förstått, och dessvärre har inte heller vår landshövding gjort det. Landshövdingen hänvisar till folkviljan, vilket i detta fall är Socialdemokraterna. Någon hänsyn till alla protester som finns har inte visats. Av alla yttranden som har lämnats in är ca 95 % emot det framlagda förslaget. Här ser ni hur tjock luntan är med alla protester som har kommit in. Vägverket har tyvärr förskingrat ungefär hälften, så det här är bara halva luntan. Det innebär att verket inte vet hur starkt motståndet är.

Det är värt att nämna i sammanhanget att länsstyrelsens ledamöter inte har samma åsikt som landshövdingen. Det finns sju reservanter till beslutet, vilket är lika med sex partier. S har inte stött beslutet, och Moderaterna hade ingen representant närvarande.

Fru talman! Det finns, eller kanske rättare sagt fanns, andra förslag till dragningen av E 4. Bl.a. var det att bygga om befintlig E 4. Men det har funnits alternativ från början av 90-talet om att dra vägen väster om staden, precis som man har gjort vid andra kuststäder som Gävle, Söderhamn och Hudiksvall. Det skulle dessutom lösa problemet med dragningen av E 14 genom staden.

Vägverket har tidigare fått i uppdrag av länsstyrelsen att analysera olika alternativ, men det har man inte gjort.

Den aktuella trakten i Njurunda söder om Sundsvall består av ett smalt område där samhället ligger nära kusten. Det finns många skolor och förskolor i området som har stort behov av nära tillgång till orörd och tyst natur. Om det förslag som fullmäktige förordar tillstyrks även av regeringen innebär det att nya motorvägen skär sönder området samtidigt som fornninnet förstörs. Barnen måste gå flera kilometer för att komma till naturen. Det handlar om 13 förskolor och skolor.

Alternativet i dag bör vara att bygga om befintliga E 4:an. Då berörs visserligen en del fastigheter, men naturmiljön för barn och naturligtvis även för vuxna blir kvar. Dessutom bevaras udden som ligger i Ljungan där alla fornfynd finns, bl.a. 114 gravar – varav många är stora. Där finns Norrlands största gravhög, som fortfarande är outgrävd. Historiker som Klas-Göran Selinge säger att ”där finns den unika möjligheten att kunna följa ett stormannagods – kanske i samma ätts ägo – från folkvandringstidens hövdingagård fram till 1000-talets runsten och den kristna medeltiden”. Allt detta är beläget i en väl bevarad lantlig miljö.

Området är ett av Norrlands allra värdefullaste kulturintressen, och därför tycker jag att det är märkligt att ministern har svarat med att Riksantikvarieämbetet inte vill ha någon speciell översyn. Det skulle vara intressant att veta lite mer om hur ministern ser på detta och hur Vägverket ser på skrivningarna.

Anf. 8 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! När Birgitta Sellén tar upp andra förslag om att bygga om och förbättra nuvarande väg, vill jag lägga till förslagen om att också förbättra kollektivtrafiken och pendeltågtrafiken i området och om att utreda Europavägens sträckning väster om staden så att den kan ansluta till vägen från Östersund. Det är Miljöpartiet, Centerpartiet, Folkpartiet och Vänsterpartiet i Sundsvall som biträder den åsikten. Det här var lite information.

Riksantikvarieämbetets utlåtande är skrivet på byråkratspråk, och eftersom jag har varit byråkrat har jag förmåga att förstå det språket. Men alla människor förstår inte när de säger: Slutsatsen blir därmed att Riksantikvarieämbetet anser att det inte är möjligt att utföra vägförslag alternativ B – alltså att vägen ska gå genom Kvissle och Nolby – utan att det innebär påtaglig skada av riksintresse. Detta gäller Kvissle, Nolby och Prästbolet.

Det är samma sak som ett avslag. Det är viktigt att vi i vårt språk talar om vad det egentligen innebär. Riksantikvarieämbetet avslår den här vägsträckan, och jag antar att de därför inte anser att de behöver göra någonting i särskild ordning eftersom de redan har avslagit den.

Vad som däremot är oroande, tycker jag, är att statsrådet i svaret på interpellationen säger att prövningen ska vara allsidig och utgå från miljöbalken i dess helhet, men att det är Vägverket som ska bereda och ge den allsidiga belysningen.

Därför undrar jag hur det står till med Naturvårdsverkets svar. Kan vi få reda på det? Vad har Naturvårdsverket svarat? Det är ju den tyngsta instansen i dessa frågor.

Margareta Bergvall vid läns museet i Härnösand säger att Vägverket har tolkningsföreträdare. De är väldigt kritiska till vissa saker, bl.a. att Vägverket har valt att bortse från de remisser och argument som förs fram av privatpersoner. De har aldrig blivit bemötta i utredningen. Hon säger att en massiv lokal opinion viftas bort utan kommentarer. Detta strider mot det som statsrådet säger i interpellationen, nämligen att Vägverket ska göra en allsidig belysning.

Det finns personer som säger att Vägverket inte har gett denna allsidiga belysning, och jag skulle gärna vilja ha en kommentar till det.

Anf. 9 LENNART BOLANDER (m):

Fru talman! Jag tänkte i den här debatten hålla mig till den tredje frågan som Birgitta Sellén tar upp, den om helhetssynen på infrastrukturen i Sundsvallsområdet.

Av statsrådets svar kan man få uppfattningen att problematiken kring infrastrukturen i Sundsvallsområdet endast är av miljökaraktär. Men så är naturligtvis inte fallet, och det framgår också av interpellationen.

Infrastrukturen i området är av stor betydelse inte bara för Sundsvall utan för hela Västernorrlands län. Sundsvall är länets största kommun och något av ett industriellt centrum. Man kan också säga att Sundsvall utgör navet i Mitthögskolan.

All gods- och persontrafik i nord-sydlig riktning måste passera genom centrala Sundsvall. Om inte infrastrukturen fungerar där blir hela länet lidande. Och så är det i dag.

Fru talman! Jag vill därför säga att det är glädjande att det i infrastrukturpropositionen finns pengar avsatta för att lösa E 4-problematiken.

Även järnvägen får pengar, men inte tillräckligt. Som statsrådet säkert känner till färdigställs Botniabanan omkring år 2008. Då kommer den mycket märkliga situationen att uppstå att vi söder om Sundsvall och norr om Nyland har snabbtågsstandard, medan banans standard däremellan kommer att vara undermålig. Dessutom går järnvägen i dag genom centrala Sundsvall.

Birgitta Sellén har i sin interpellation beskrivit det stora problem som bl.a. ett tiotal övergångsställen med fällande bommar innebär. Om inget görs ser vi framför oss en miljömässig katastrof den dag Botniabanan är verklighet.

I januari i år informerade Banverket om att man skulle utreda samhällsnyttan och konsekvenserna i området. Det är bra. Mindre bra är att man i nästa mening säger att en ny järnväg mellan Sundsvall och Härnösand skulle kunna stå klar 2015 – inte tidigare. Vi kan inte vänta så länge på att få en fungerande infrastruktur i Sundsvallstrakten.

De brister som infrastrukturen i området i dag uppvisar innebär en delning av länet, vilket definitivt inte underlättar våra ansträngningar att vända den negativa utveckling som länet för närvarande befinner sig i.

I likhet med Birgitta Sellén hoppas jag att regeringen beaktar helheten på infrastrukturen i området så att bästa lösning skapas för både väg- och järnvägstrafiken. Om man gör en sådan bedömning kan det inte vara rimligt att det ska dröja till år 2015 innan trafik- och miljöproblemen är lösta.

Statsrådet nämner i slutet av sitt svar att regeringen ämnar göra en allsidig bedömning. Då har jag två frågor till statsrådet: Ingår problematiken med järnvägens dragning genom centrala Sundsvall och norrut i en sådan bedömning? När kan man förvänta sig att en sådan bedömning blir klar?

Anf. 10 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Låt mig börja med att konstatera att regeringen också anser att infrastrukturen i Sundsvall är mycket betydelsefull. Det var också därför som man 1998 uppdrog åt Vägverket att ta tag i den här frågan.

När det gäller den allsidiga prövningen och fortsättningen kan jag säga att inom regeringen är det uppdelat så att vi på Miljödepartementet gör miljöbalksprövningen av detta ärende, och Näringsdepartementet ser på andra sidor. När det gäller prövningen av denna sträcka är det befintlig infrastruktur runtom som beaktas. I övrigt tror jag att frågorna här får gå vidare till näringsministern i den delen.

Jag ska nu koncentrera mig på det övriga som gäller detta ärende.

När det gäller ärendet i sig kan jag självfallet inte föregå den prövning som regeringen kan göra. Vad jag har gjort här är att jag har gett vissa upplysningar om hur Riksantikvarieämbetet har bedömt detta fall. Riksantikvarieämbetet har tydligt gjort klart att man anser att den föreslagna vägdragningen förorsakar skador som inte går att reparera på kort eller lång sikt och att den ger en barriäreffekt som splittrar upp den sammanhållna centralbygden. Detta är formuleringen.

Riksantikvarieämbetet har icke till uppgift att avslå någon ansökan, utan det här är nu en fråga för regeringen, där vi tar upp Riksantikvarieämbetets yttrande tillsammans med en rad andra yttranden.

Det är inte heller att beklaga att Riksantikvarieämbetet inte vill ta det här i särskild ordning. Det har att göra med att man, i den ordning vi har, har möjlighet att ge det yttrande som man vill ge i frågan. Vi får därmed ett gott underlag för att fatta beslut. Någon särskild utredning av det slaget behövs därför inte i det här fallet.

När det i övrigt gäller prövningen kan jag säga att jag inte kan gå in på detaljerna. Det har varit en stor diskussion, och det är nu vår uppgift

att gå igenom materialet. Vi kan inte säga något i dag om vilka yttranden som övriga har gjort. Vi har inte ens öppnat brevet, som kom in i dag. Nu handlar det om att vi ska ta del av detta material och göra den miljöbalksprövning som åligger Miljödepartementet.

Anf. 11 BIRGITTA SELÉN (c):

Fru talman! Det är roligt, och känns också aktuellt, att debatten blev i dag när brevet har kommit i dag. Det jag spontant känner är att jag kanske ska lämna över luntan med protester till ministern så att de finns med, eftersom Vägverket har tappat bort hälften.

Vad beträffar Riksantikvarieämbetets uttalande hoppas jag verkligen att regeringen tar del av det. Jag vet att det i miljöbalken sägs att kulturmiljön ska skyddas.

Ewa Larsson tog upp det här med ”påtaglig skada”, som ju är starka ord och som verkar ha missuppfattats av kommunpolitikerna. Därför är jag intresserad av att veta hur Vägverket kan ha tolkat det, men ministern kanske inte kan svara på det än. Det skulle också vara intressant att veta hur regeringen ser på så starka ord som ”påtaglig skada”.

Hur stor vikt läggs vid Naturvårdsverkets åsikter? I det här aktuella ärendet har de inte yttrat sig. De har tappat bort remissunderlaget, och när de erbjöds nytt material och förlängd remisstid sade de att de inte hade tid att svara. Jag tycker att det är märkligt.

Miljökontorets tjänstemän i Sundsvall har noggrant gått igenom de olika alternativen, och de har förordat en ombyggnad av befintlig E 4, liksom förordas i 95 % av alla remissyttranden som har lämnats in. Det är rätt anmärkningsvärt att de stöder tanken på en ombyggnad för att rädda både vattentäkt och fornminnen, medan däremot politikerna inte har lyssnat till tjänstemännens kunskaper. Det kan jag bara beklaga.

I dag talas det ofta om att man ska göra sociala hälsoutredningar också. Det har inte heller gjorts än. Ska jag våga tro att Vägverket kommer att göra det eller att regeringen kommer att göra det? Om det föreslagna alternativet vinner gehör innebär det nämligen störande ljudbarriärer på två kilometer på varje sida av motorvägen – det är fyra km. Sedan finns den gamla vägen, som går genom tätorten, och den har en ljudbarriär på en km. Det innebär alltså att det är en besvärlig ljudbarriär fem km från kusten och inåt där man knappt kan hitta någon tyst miljö. Jag tänker på barnen i de 13 skolorna och förskolorna, som är i behov av att komma ut i naturen. Hur påverkar detta deras sociala miljö?

Miljöbalken bör, som jag ser det, skydda både vattentäkten och kulturmiljön. Jag förutsätter att miljöministern vet vad som står i balken, så jag upptar inte tid med att citera den. Jag kan nu bara hoppas att regeringen tar till sig och noggrant läser igenom det här. Jag tycker att det känns väldigt viktigt att belysa de här problemen för miljöministern, som nu kommer att få handskas med de här frågorna.

Jag kommer i mitt nästa inlägg att säga lite mer om helhetssynen på infrastrukturen även om miljöministern säger att det ligger på näringsministern. Men för att vara sanningsenlig vill jag säga att jag ställde den här interpellationen allra först till näringsministern. Han ville inte svara på den frågan utan ansåg att det var miljöministerns uppgift att göra det. Därför vill jag fortsätta att lyfta upp lite tankar runt den helhetssynen.

Anf. 12 EWA LARSSON (mp):

Fru talman! Det var just det där pinsamma att Naturvårdsverket inte har svarat på Vägverkets remiss som jag trodde att statsrådet skulle kunna kommentera, men eftersom hon inte känner till detta kanske vi kan ta upp frågan för en kommentar senare i frågestunden.

Det här området är det viktigaste riksintresseområdet i Västernorrlands län jämte hållristningarna i Nämforsen. En av de lokala köpmannaföreningarna har krävt vägverkschefens avgång på grund av att utredningen har varit tendentiös, som man säger. Jag vill bara lyfta fram det, så att det blir sagt i kammaren.

Vår kulturmiljö och vårt kulturarv har ju ingen egen lobbyist, men det finns de som skriver. Lotte Mjöberg har i sin bok *Heliga marker – forna dagars platser för offer, rit och bön* skrivit lite grann om heliga platser. Det finns också ett förord av Stefan Edman. Jag rekommenderar den till läsning. Där står bl.a. att helighet är någonting som är irrationellt och ambivalent. För den enskilda människan talar den om att vi är delar av en större helhet. För religionerna är den en förutsättning, en del av den innersta kärnan. De heliga platserna är okränkbara. De har alltid skyddats och fredats.

Eftersom kulturarvet inte har någon lobbyist är det vi politiker som har till uppgift att stifta lagar och också följa dem, trots att det inte finns lobbyister.

Byråkratspråket, som Riksantikvarieämbetet skriver sina utlåtanden på, har uppenbarligen inte varit tydligt för de flesta. De uppfattar inte det här som ett avslag därför att, precis som statsrådet påpekar, man inte ska säga avslag, utan man ska använda de starkaste orden. Det är precis de orden som man har använt, de allra starkaste.

Betänk att detta är områden som kan jämföras med Uppsala högar eller Birka! Vilka skulle i dag komma på tanken att dra en väg genom det kulturarvet? Det fiffiga här är ju att det finns alternativ, nämligen att förbättra befintlig väg och att utreda Europavägen väster om Sundsvall.

Anf. 13 LENNART BOLANDER (m):

Fru talman! Jag är naturligtvis inte nöjd med att man så enkelt avfärdar övrig problematik kring de här frågeställningarna – man tar enbart upp de miljöaspekter som finns. Som framgår av interpellationen måste man ha en helhetssyn på detta. Det går liksom inte att bara plocka ut en liten bit.

Jag säger som Birgitta sade, att frågan egentligen var ställd till näringsministern. Det är klart att man därifrån hade kunnat förvänta sig mer svar på den tredje ställda frågan. Vi får återkomma i en senare diskussion med näringsministern om den här problematiken, men jag hoppas och förutsätter att det inte är så vattentäta skott mellan ministrarna utan att de kan prata med varandra för att därigenom få en helhetssyn på den här problematiken, så att vi får en lösning.

Anf. 14 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Absolut! Vi har mycket nära samarbete. Frågorna är oerhört väsentliga för oss, och mycket av samarbetet mellan mig och näringsministern handlar just om att hitta lösningar som verkligen tillgodoser de infrastrukturbehov som finns i Norrlandsregionen just nu. Botnia-

banan är ett exempel där vi på ett ganska komplicerat sätt måste avväga mellan miljöintressen, regionalpolitiska intressen och kommunikationsintressen. Jag har mycket stor förståelse för de behov som finns av kommunikationer. De är helt avgörande för möjligheten till specialisering och ekonomisk utveckling i den här regionen.

När det gäller miljöbalksprövningen är det inte förvånansvärt att jag inte har tagit del av Naturvårdsverkets agerande, utan det är mitt uppdrag att göra det nu när vi har det här på vårt bord. Hälsoaspekter ska ingå i en sådan här prövning. Naturvårdsverket är en av våra viktigaste remissinstanser. Jag kan inte gå in på det enskilda ärendet, men om någonting saknas i ett ärende av detta slag begär vi in kompletteringar. Det förutsätter jag att vi kommer att göra vid behov även i detta fall.

Den riktigt principiellt intressanta frågan, som jag vill peka på, handlar om regeringens möjligheter att diskutera alternativa platser. Enligt miljökonsekvensbeskrivningarna ska vi få in förslag på alternativa dragningar. Det får vi också, och vi ska kunna göra bedömningar. Ett problem när det gäller Vägverkets och Banverkets förslag i detta avseende är att man i regel bara framlägger ett förslag för beslut, vilket innebär att vi inte kan tillstyrka något annat förslag. Vi kommer i höst att fortsätta en dialog med Vägverket och Banverket kring hur den här typen av tillståndsprövning bör gå till. Vi har alltså möjlighet att se och diskutera de alternativa dragningarna, men vi kan inte tillstyrka något annat förslag än det som ligger hos oss när det gäller tillståndsprövning. Detta tycker jag är den principiellt viktiga frågan när det gäller detta miljöbalksärende.

Anf. 15 BIRGITTA SELLEN (c):

Fru talman! Där tryckte ministern verkligen på den rätta knappen, tycker jag. Det är så jag ser det också. Det är ett oerhört problem att man inte har en helhetssyn och samverkar med varandra.

Det är som sagt inte bara E 4:an som ska gå genom den trånga korridoren i Njurunda. Även järnvägen ska fram där. I dag är det enkelspår. Det är en järnväg som kommer att få en ökad betydelse i framtiden. När Botniabanan är klar ökar ju transporterna av gods- och persontrafik, och det blir enligt beräkningarna tre gånger fler tågset än i dag: 90 tågset per dygn. Vad kommer det att innebära för bl.a. Sundsvall, som Lennart Bolander tog upp, med alla dessa bomfällningar? Det kommer att innebära många timmar per dygn då bilarna står och väntar på att bommarna ska resas. Ingen slår av bilmotorn, utan den står och puttrar.

Jag vet inte om ministern vet hur det ser ut i Sundsvall, men Sundsvall ligger ju mellan två berg, och i dalsänkan samlas avgaserna. Sundsvall har under många år varit känt för sin dåliga luft. Nu har vi börjat få lite bukt med den, men det blir knappast bättre om vi inte får göra någonting åt järnvägen genom Sundsvall.

Ostkustbanan är redan i dag underdimensionerad. Näringsministern har tidigare i vår sagt att man ska bygga elva mötesplatser från Sundsvall till Gävle till en kostnad av en halv miljard. Det blir, som jag ser det, en tillfällig förbättring, men samtidigt är det en kapitalförstöring. När dubbelspår kommer att byggas kommer detta att vara bortkastade pengar.

Jag tycker att det är väldigt viktigt att miljöministern tar med sig alla de här problemen vad gäller vattentäkten, fornminnen och miljön i Sundsvall. Värt att nämna är också att Norrland har förhållandevis få

kulturminnen jämfört med övriga Sverige, och de är guld värda. Vi måste få bevara fornminnesområdet i Njurunda.

Prot. 2001/02:84
19 mars

Anf. 16 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Låt mig bara avslutningsvis konstatera att vi, när det gäller den samordnade bilden av en infrastruktursatsning som den i Sundsvall, gör en samlad bedömning i regeringen av detta, precis som jag redan har sagt. Det som då beaktas är det som kommer in från alla olika intressenter som yttrar sig.

När det gäller samordning av t.ex. järnvägar och landsvägar bygger man på det underlagsmaterial som vi har från Banverket, Vägverket och andra för att kunna göra en så god bedömning som möjligt, och i en situation när man planerar för expansion är det självklart att man beaktar helheten. Om ni skulle följa bedömningen av några ärenden skulle ni kunna se att det är precis så som vi arbetar.

Det är min förhoppning att det ska bli en bra lösning i Sundsvallsområdet med tanke på såväl näringslivet som den regionala utvecklingen och miljön och att vi ska komma framåt så snart som möjligt.

Överläggningen var härmed avslutad.

*Svar på
interpellationer*

7 § Svar på interpellation 2001/02:302 om FN:s världstoppmöte i Johannesburg

Anf. 17 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Lena Ek har frågat mig på vilket sätt jag kommer att arbeta för ett brett samarbete kring hållbar utveckling bland Sveriges kvinnor. Hon har också frågat mig hur jag kommer att verka för att stärka kvinnors inflytande i den internationella miljö- och utvecklingspolitiken.

Jag är glad över frågan eftersom jämställdhet är en viktig utgångspunkt för regeringens arbete. I mitt svar vill jag börja med att belysa regeringens initiativ på den internationella arenan och därefter nämna några svenska exempel.

Regeringen driver aktivt demokrati, mänskliga rättigheter och deltagande som en viktig del av hållbar utveckling såväl nationellt som internationellt. Detta är ett synsätt som också slogs fast vid FN:s konferens om miljö och utveckling i Rio 1992 genom Agenda 21 och vid kvinnokonferensen i Peking 1995.

Inför världstoppmötet om hållbar utveckling har Sverige aktivt drivit att jämställdhetsfrågorna ska genomsyra både förberedelseprocessen och själva toppmötet. I förberedelseprocessen har s.k. viktiga samhällsgrupper som identifieras i Agenda 21 en särskilt framträdande roll. Kvinnor utgör en av dessa grupper. I FN:s förberedande kommitté för toppmötet bereds plats för kvinnoorganisationers deltagande och inflytande.

Sveriges övergripande prioriteringar inom ramen för Johannesburgskonferensens teman är fattigdomsbekämpning, hållbara konsumtions- och produktionsmönster och globaliseringens effekter. Vi arbetar också för att toppmötet ska generera särskilda initiativ inom vatten-, energi-

och hälsosektorerna. Alla dessa områden har tydliga kopplingar till jämställdhetsfrågor och kvinnans situation.

Sverige har också nyligen inom EU tagit initiativ till ett positionspapper som identifierar prioriterade jämställdhetsfrågor i Johannesburgsprocessen och som innehåller en genomgång av utkastet till handlingsplan för Johannesburgsmötet ur ett jämställdhetsperspektiv. Specifika frågor med koppling till kvinnans situation som Sverige skulle vilja se behandlade vid toppmötet är bl.a. kvinnors rätt till ägande och nyttjande av mark och andra naturresurser, kvinnor som jordbrukare och kvinnors roll för att skapa hållbar ekonomisk tillväxt och social utveckling.

Under det svenska ordförandeskapet i EU antog miljørådet i juni 2001 slutsatser om toppmötet i Johannesburg. Dessa slutsatser framhåller vikten av att kvinnor deltar aktivt i allt arbete för hållbar utveckling. Miljørådet slog också fast att ett jämställdhetsperspektiv ska genomsyra toppmötets hela process. Förbättrad samhällsstyrning och deltagande på alla nivåer var enligt rådet viktiga teman för världstoppmötet. Ett ökat inflytande från kvinnor utgör naturligtvis en viktig del av en sådan insats. Liknande slutsatser kom vi även fram till vid det regionala förberedelsemöte som hölls i Genève 2001.

Jag kan också berätta att i samband med ett internationellt möte med kvinnliga miljöministrar i Helsingfors i början av mars i år antogs slutsatser som framhåller behovet av att främja kvinnors deltagande och tillvarata deras erfarenheter i förberedelsearbetet inför Johannesburg. Då bildades också ett nätverk bland de kvinnliga miljöministrarna.

När det gäller vårt arbete med hållbar utveckling i det nationella perspektivet vill jag särskilt lyfta fram att den svenska regeringen nyligen antog en strategi för hållbar utveckling. I utarbetandet av strategin ingick en dialog med samhällets olika intresseorganisationer. Hållbarhetsstrategin kommer att presenteras vid toppmötet i Johannesburg. Den beaktar de ekonomiska, ekologiska och sociala perspektiven. Jämställdhetsperspektivet genomsyrar strategin, inte minst vad gäller frågor om makt och inflytande.

I de svenska förberedelserna inför toppmötet håller den svenska regeringen kontinuerlig dialog med en bred grupp av ideella organisationer. Sveriges kvinnolobby, f.d. SAMS, deltar aktivt i detta arbete. Vi har också kontakt med den svenska Unifemkommittén. Jag ser det som mycket angeläget att säkerställa ett aktivt deltagande av dessa och andra grupper som arbetar med jämställdhetsfrågor i vårt förberedelsearbete – både för att få del av deras kompetens och erfarenheter och för att få till stånd ett brett ägarskap i uppföljningen av toppmötets resultat.

Ett underifrånperspektiv är ledstjärna i den svenska regeringens förberedelsearbete. Jag är därför öppen för nya initiativ och konkreta förslag på hur ett brett samarbete med Sveriges kvinnor kan förstärkas – gärna i ett samarbete över partigränserna.

Anf. 18 LENA EK (c):

Fru talman! Ärade ledamöter och åhörare! Jag ska be att få tacka för detta svar från statsrådet Sommarström – det är knappast man har lärt sig säga det.

Det här är väldigt intressant. Jag vet att vi båda två är intresserade av både en hållbar utveckling och av jämställdhet. Det genomsyrar också

svaret. Trots det måste jag säga att jag är kritisk mot hur regeringen har agerat hittills i de här frågorna.

FN:s generalsekreterare har i flera dokument påpekat just att om man ska ha en *sustainable and equitable development* ingår mer än återvinningsproblematik. Det handlar om *good governance* – det handlar om ett bra ledarskap – och det handlar faktiskt väldigt mycket om demokratisk utveckling för att nå också miljömässiga effekter. Agenda 21 är ett väldigt brett dokument. Det är också slutdeklarationen från Riokonferensen.

FN:s generalsekreterare har påpekat att fattigdomsklyftan i världen håller på att genderiseras, dvs. att det är världens kvinnor och flickor som blir fattigare, och att det är en väldigt tydlig utveckling.

Det är också så att bland beslutsfattare är 10 % av världens parlamentariker kvinnor, och 6 % av ministrarna är kvinnor. Det är klart att när det ska fattas stora och viktiga beslut på dels EU-nivå, dels global nivå inom FN:s ram – som den här interpellationen främst gäller – är det väldigt lätt att det blir övervägande män som förbereder materialet, företräder förhandlingsorganisationer och fattar beslut. Det är inte bra. Det är vi överens om av många olika anledningar.

Det nämns i interpellationssvaret att det ska ha varit en bred kontakt med olika lobbygrupper inför de förberedande kommittémötena som hittills har varit – *PrepCom meetings*. Jag tycker inte att det är riktigt korrekt. Vid statsminister Perssons redogörelser vid en sammandragning med ideella organisationer fanns ingen regeringsstrategi alls för hur jämställdhetsfrågorna skulle beaktas. Det var bara ett löst tal om att jämställdhetsfrågorna ska genomsyra arbetet. Det fanns ingen handlingsstrategi.

I EU-positionen som finns inför Johannesburgs-mötet nämns att ett *gender*-perspektiv ska genomsyra arbetet, men man talar inte om hur. Det finns ingen konkretisering av hur det ska gå till. Av de kvinnoorganisationer som finns i Sverige har somliga redan för ett år sedan lämnat in ansökan om medel för att kunna ha förberedelsegrupper i miljöarbetet. Men de har ännu inte fått svar på sin ansökan. Den har bollats mellan departement.

Det här ger ett dubbelt intryck. Jag uppskattar mycket att regeringen och statsråden uttalar sin goda vilja, men det måste också följas upp av konkret handling. Man måste bemöta kvinnoorganisationer på ett sådant sätt att de kan vara med i förberedelsearbetet. Man måste i förhandlingspositionerna ha tydliga mål och tydliga punkter som inte bara handlar om *mainstreaming*, som ju är ett engelskt begrepp som handlar om att jämställdhetsaspekter ska beaktas. Det räcker inte att säga det. Det krävs konkret handling, konkreta nyckeltal, konkreta mål.

Till min besvikelse saknas detta genomgående i materialet. Därför hoppas jag att kvinnoorganisationerna nu i sluttampen – det återstår ju nästan ett halvår till mötet i Johannesburg – kan få medel för att kunna bevaka detta. Jag hoppas också att svenska parlamentariker får delta i förberedelsearbetet och bereds möjlighet att åka till Johannesburg. Jag hoppas alltså att det blir något konkret när det handlar om att kvinnor ska delta i detta arbete.

Prot. 2001/02:84
19 mars

Svar på
interpellationer

Anf. 19 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Jag ville delta i den här debatten därför att jag tycker att interpellanten har tagit upp en väldigt viktig fråga. Det jag inledningsvis vill koppla till är dokumentet från Rio, där en del handlar om det lokala Agenda 21-perspektivet. Jag menar att vi ännu inte har kommit någon vart när det gäller grundtanken bakom lokal Agenda 21.

När det gäller lokal Agenda 21 har det i de flesta fall – jag vågar påstå det, för jag har tagit del av hur man jobbar i många kommuner – blivit kommunala avfallsplaner av grundtanken. Grundtanken var ju en annan, nämligen att involvera de många människorna i det här arbetet. Speciellt nämns kvinnor och barn som två viktiga grupper.

Just detta att vi har misslyckats lokalt med att involvera kvinnogruppen i det här arbetet gör att vi måste dra slutsatser. Interpellanten har inte specifikt pekat på den här frågeställningen, och självklart kan den inte finnas med i svaret. Men den hör till den här diskussionen, och jag undrar: Vad kommer regeringen att vidta för åtgärder för att grundtanken bakom lokal Agenda 21 ska förverkligas?

Anf. 20 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Det är många frågor. Låt mig först säga att i förberedelserna inför Johannesburg har vi från svensk sida drivit jämställdhetsfrågorna hårt, bl.a. därför att generalsekreteraren – som i många fall, som Lena Ek framhåller, har understrukt kvinnors betydelse, – tyvärr faktiskt försummade just jämställdhetsperspektivet redan i det stora inledande dokumentet i början av året inför Prepcomkonferenserna. Det har varit ett ganska tufft arbete att få in detta. Genom de inspel vi nu gör för att stärka jämställdhetsperspektivet formulerar vi också tydliga mål när det gäller nödvändigheten av att förbättra möjligheterna för kvinnor att bli involverade i beslutsfattande och att bekämpa diskriminering på alla nivåer. Där har vi nu varit väldigt tydliga.

Den stora fråga som Lena Ek tar upp handlar just om hur fattigdomen genderiseras och hela den stora problematiken kring kvinnors ställning i världen. Här menar vi, precis som jag lyfter fram i mitt svar, att det viktiga i satsningarna inför Johannesburg också är vilka sakfrågor vi väljer. Att vi nu väljer ett underifrånperspektiv och att lyfta fram t.ex. hälsofrågorna, sötvattensfrågorna och de lokala demokratifrågorna är väldigt viktiga markeringar av att vi anser att det är på dessa områden som vi kan göra de viktigaste insatserna när det gäller kvinnors ställning.

Jag är själv mycket intresserad av hur vi ska kunna koppla ihop miljöfrågorna och kvinnofrågorna. Jag tror att det som ligger i Johannesburgskonferensen, att bredda från miljö till en bredare social agenda, är väldigt viktigt. Här är just hälsofrågorna centrala, därför att de kopplar ihop miljöfrågorna med de sociala frågorna väldigt tydligt.

Kanske finns det här också ett svar till Harald Nordlund när det gäller det lokala Agenda 21-arbetet. Vi har ganska många goda exempel på att kvinnor och kvinnoorganisationer har varit involverade. Jag kan inte göra en helhetsbedömning, men jag litar på Harald Nordlunds bedömning av läget. Självklart är vi intresserade av att driva detta vidare. Jag tror att det handlar mycket om att bredda det lokala Agenda 21-arbetet bortom sophantering och sådant till de bredare hållbarhetsfrågorna på den lokala nivån. Vi har just nu ett antal regionala konferenser på gång som handlar

om att diskutera och utvärdera det lokala Agenda 21-arbetet och diskutera fortsättningen efter Johannesburg. Vi har en sådan konferens i dag i Malmö, tror jag, och vi har haft en i Sundsvall. Vi försöker alltså nu initiera en diskussion på den lokala nivån kring hur vi ska utveckla arbetet.

Prot. 2001/02:84
19 mars

*Svar på
interpellationer*

Anf. 21 LENA EK (c):

Fru talman! Först och främst är det viktigt att kvinnors representanter får möjlighet att delta i förberedelsearbetet inför Johannesburg. Vi kan konstatera att det har hållits någon bred samtalsträff med kvinnoorganisationer, men man har där bara deklarerat sin allmänna välvilja. Man har inte diskuterat annat än i väldigt lösa ordalag prioriteringarna i den svenska positionen inför Johannesburg. Man har inte diskuterat nyckeltal och mål i Agendaarbetet, i fattigdomsbekämpningen eller i det globala miljöarbete som hör ihop med de här frågorna. Det är viktigt att svenska kvinnoorganisationer får vara med i det här arbetet, och nu är det mindre än ett halvår kvar.

Vid de Prepcomkonferenser, eller förberedande konferenser, som har förekommit har inte svenska kvinnoorganisationer heller kunnat medverka. Det innebär att inflytandet i det sammanhanget i stället har fått gå över internationella nätverk, inte genom våra svenska plattformar. Det tycker jag är väldigt synd, för de är starka i det här sammanhanget, i det internationella arbetet.

I de svenska positioner som fastställer hur förhandlingarna ska drivas från svensk synpunkt talas i övergripande termer om jämställdhetsarbete, men här finns heller inga nyckeltal och mål. Det är likadant med det positionspapper som har tagits fram inom den europeiska unionen.

Nu är det två förberedande möten kvar, så det finns fortfarande en chans att reparera en del av den här skadan, som jag tycker att man kan tala om. Det är också fortfarande möjligt att se till att svenska kvinnoorganisationer kan representeras vid mötet i Johannesburg. Jag hoppas att den öppna inbjudan som statsrådet kommer med i sitt svar innebär just detta – deltagande i förberedelsearbetet, tydligt redovisande av de svenska positionerna och deltagande i Johannesburgsmötet.

Det är svårt att bedriva jämställdhetsarbete på global nivå. Det är t.o.m. mycket svårt. Det normala vid sådana här stora FN-konferenser är att staterna delas upp i olika förhandlingsgrupper, och det finns grupperingar inom FN-systemet som är mycket hårdföra och som tufft motarbetar jämställdhetsarbete och det som vi tycker är viktiga demokratiska värden och viktiga byggstenar för att nå en hållbar utveckling i världen. Då är det än mer viktigt att vi tillvaratar de krafter som finns i Sverige och deras internationella nätverk för att stärka den linje som finns inom en annan grupp av stater, nämligen att det är viktigt för en hållbar utveckling att kvinnor och flickor deltar. Särskilt viktigt är detta nu, eftersom utvecklingen under de senaste decennierna faktiskt har gått åt fel håll när det gäller kvinnors möjligheter och kvinnors levnadsvillkor.

Anf. 22 HARALD NORDLUND (fp):

Fru talman! Det jag utläser av svaret från miljöministern är ett perspektiv inför Johannesburgsmötet som inte inkluderar den aspekt jag tog upp här, nämligen ett underifrånperspektiv. Hur kommer man att hantera

de frågorna? Jag tror att vi kan vara överens om att man har misslyckats med grundtanken bakom det lokala Agenda 21-arbetet, och detta borde ha en tydligare plats inför Johannesburg. Vad gör vi nu för att involvera kvinnogrupper i det här arbetet? Som jag tyder svaret handlar det inte bara om att formellt samråda med kvinnoorganisationerna, utan det gäller att tillvarata kvinnors perspektiv på de här frågorna.

Vi behöver bara gå till våra närområden för att märka att det tvivel som nu sås ute i kommunerna mot det vi ägnar oss åt och det vi ändå är överens om är en nödvändig utveckling, nämligen att sortera, hushålla osv., inte sällan kommer från manliga kommunala politiker, tyvärr.

Här gäller det att ta vara på det synsätt som finns hos kvinnor. Jag kan i svaret inte utläsa någonting om hur man kommer att ta upp detta i samband med Johannesburgsmötet. Hur förverkligar vi grundtanken i den lokala Agenda 21?

Anf. 23 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Låt mig först när det gäller förberedelsearbetet inför Johannesburg säga att det har varit ett problem att hela den internationella processen har legat sent. Detta har skapat problem med de här kontakterna. Det finns en frustration och en besvikelse över att man inte fått signaler om vad man nu ska göra. Det är egentligen först mellan Prepcom 1 och 2 som positionerna har formulerats.

Det lite paradoxala är att detta beror på att man velat ha ett underifrånperspektiv. Det har gjort att man har varit sent ute, vilket kanske har försvårat våra kontakter för att stimulera samarbetet i ett senare skede.

Jag vill ändå fortfarande understryka att kvinnolobbyen ingår i den dialoggrupp som vi nu har och att vi kommer att ha ett möte med den gruppen på torsdag. Det finns alltså en fortgående dialog under det här arbetet.

Regeringens initiativ för att bjuda in kvinnoorganisationer och andra organisationer ska ses som en möjlighet till kontakt. Frågorna måste också drivas av organisationerna själva. Regeringen kommer inte att säga att det här är den linje som vi ska följa. Däremot är vi öppna för dialog och förslag. Som Lena Ek säkert vet är konferensen upplagd på två nivåer: en nivå bestående av regeringsförhandlingar och en nivå för andra typer av initiativ.

Jag tycker att den här frågan är väldigt viktig, och jag kommer att försöka arbeta vidare med att verkligen få in de perspektiv som Lena Ek efterlyser. Vi arbetar för detta. Jag kan inte annat än instämma när det gäller kvinnors och kvinnoorganisationers möjligheter att vara representerade och att få resurser för att kunna vara med i arbetet. Just den frågan ligger inte på mitt bord, men vi försöker i regeringen tillsammans se till att det här ska fungera. Jag tar alltså till mig dessa synpunkter och hoppas precis som Lena Ek att vi under det fortsatta arbetet ska få en ännu mer intensiv samverkan, trots att vi är sent ute. Detta har dock, som sagt, ganska mycket att göra med hela uppläggningsen av förberedelserna för Johannesburgskonferensen.

Jag tycker att det är problematiskt att svara direkt på Harald Nordlunds fråga. Den handlar om hur vi ska få till stånd en syn på miljöfrågorna och hållbarheten som kanske är mer representerad och vanlig bland kvinnor. Dock finns den inte enbart hos kvinnor. Vårt mål är att få

in detta perspektiv. Vi har i dag väldigt många kvinnor som arbetar som miljöchefer och som är aktiva i politiken. Vi har i Sverige en mycket stor andel kvinnor både i kommunalpolitiken och i rikspolitiken.

Jag tror att Harald Nordlund har rätt i att det är viktigt att få in ännu fler i de här sammanhangen, men jag tror inte att det alltid är kvinnor som driver de här frågorna, utan vi ska se det som ett gemensamt intresse. Jag vill inte utan att mera sätta mig in den problematik som Harald Nordlund beskriver gå närmare in på vad vi kan göra. Vi ser inte det lokala Agenda 21-arbetet som ett misslyckande, långt därifrån, men det hindrar inte att det kan förbättras.

Anf. 24 LENA EK (c):

Fru talman! Det är något ironiskt och djupt tragiskt i att man från att i Agenda 21 och i Riodeklarationen ha talat om en hållbar utveckling i ett mycket bredare perspektiv nu i Sverige har hamnat i en diskussion om att sopa runt återvinningsbehållare och i stort sett inget annat. Den konferens som så stora delar av världen och så många svenskar hoppas väldigt mycket på har hamnat i ett slags återvändsgränd, där ovanifrånperspektivet gör att ett underifrånperspektiv inte kan anläggas. Det blir slutsatsen. Det är inte så vi vill ha det.

Det finns dock fortfarande tid att ordna upp detta. Kvinnoorganisationer har varit inbjudna till ett möte, och där fanns egentligen inget annat besked att ge än att vi tycker att det är viktigt att i detta sammanhang redogöra för hur arbetet ska gå till. Vi får väl hoppas att det på torsdag blir mera konkret, att målen kommer upp och att man diskuterar runt de svenska positionerna på ett mycket mer handfast sätt. Vi har i Sverige, utom i en liten krets av initierade personer, haft mycket lite av diskussion om toppmötet.

Det är viktigt att kvinnolobbyn finns med. Kanske blir det t.o.m. så att den ansökan som för ett år sedan lämnades in om inrättande av en miljöberedningsgrupp inom den svenska kvinnolobbyn hinner få ett svar innan toppmötet har ägt rum, nu när statsrådet lovar att ta sig an denna fråga. Det vore i så fall bra. En hållbar utveckling, *sustainable development*, handlar ju om miljön och om demokratifrågor, och i det sammanhanget har Sverige och Europas stater ett enormt ansvar. Det är till väldigt stor del vi som står för den utvecklingslinjen.

Har man någon gång varit med på någon av FN-konferenserna och sett dem som har en motsatt åsikt agera, finner man det ännu mycket viktigare att det här jobbet sköts på ett sådant sätt att våra förhandlare kan säga att vi har ett underifrånperspektiv och vi har haft kvinnorna med oss. Det gör vår position mycket starkare.

Anf. 25 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s):

Fru talman! Jag tycker inte att man ska bli deprimerad över möjligheterna att driva Johannesburgsfrågorna. Tvärtom ser jag Johannesburgsprocessen som en verklig utmaning för det övergripande underifrånperspektivet och för kopplingen mellan de sociala frågorna och miljöfrågorna.

När det gäller att ta till vara kraften underifrån vill jag, trots att jag självklart ser att regeringen har en viktig roll att spela i att lyfta fram och ta emot initiativ osv., säga att underifrånperspektivet också måste drivas

Prot. 2001/02:84
19 mars

Svar på
interpellationer

underifrån. Vi behöver en debatt om Johannesburgstoppmötet, men det är inte bara regeringen och ministrarna som kan gå ut och driva den, utan det är frågor som ska lyftas fram och drivas av alla organisationer. Vi väntar på att också utanför kammaren få se mer av initiativ och utmaningar av det slag som Lena Ek här ger oss. Det tycker jag är väldigt viktigt.

Överläggningen var härmed avslutad.

8 § Förnyad bordläggning

Föredrogs och bordlades åter
Finansutskottets betänkande 2001/02:FiU9
Utbildningsutskottets betänkanden 2001/02:UbU6–UbU9
Lagutskottets betänkanden 2001/02:LU16 och LU17
Utrikesutskottets betänkande 2001/02:UU8

9 § Bordläggning

Anmälades och bordlades
Propositioner
2001/02:150 Lag om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster, m.m.
2001/02:158 Samhällets säkerhet och beredskap
2001/02:159 Frivillig försvarsverksamhet inom totalförsvaret

Skrivelser
2001/02:110 Redogörelse för arbetet inför och under det svenska ordförandeskapet i EU första halvåret 2001 med handlingsoffentlighet i EU:s institutioner
2001/02:173 En samlad naturvårdspolitik

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande
2001/02:MJU14 Sveriges tillträde till Stockholmskonventionen om långlivade organiska föroreningar

Konstitutionsutskottets betänkanden
2001/02:KU16 Ändrade regler om annonser i TV-sändningar
2001/02:KU22 IT- och integritetsfrågor

Justitieutskottets betänkande
2001/02:JuU13 Polisfrågor

Försvarsutskottets betänkanden
2001/02:FöU4 Samhällets räddningstjänst och sotningsväsendet m.m.
2001/02:FöU5 Naturkatastrofer m.m.
2001/02:FöU6 Flygutbildning
2001/02:FöU8 Kustbevakningen

10 § Anmälan om interpellationer

Anmälades att följande interpellationer framställdes

den 19 mars

2001/02:321 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till kulturminister Marita Ulvskog

Stöd för barn som mediekonsument

2001/02:322 av *Göran Hagglund* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Näringsklimatet i Sverige

2001/02:323 av *Ola Karlsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Det svenska företagsklimatet

2001/02:324 av *Ola Karlsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren

Tillverkning av fruktviner

2001/02:325 av *Ola Karlsson* (m) till statsminister Göran Persson

Ökad öppenhet i statliga företag

2001/02:326 av *Bo Könberg* (fp) till socialminister Lars Engqvist

Samordningen mellan försäkringskassa och sjukvård

Interpellationerna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 april.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmälades att följande frågor för skriftliga svar framställdes

den 18 mars

2001/02:909 av *Inger Strömbom* (kd) till jordbruksminister Margareta Winberg

Återbetalningskrav av EU-bidrag

2001/02:910 av *Lars Gustafsson* (kd) till socialminister Lars Engqvist

Ökad försäljning på Systembolaget

2001/02:911 av *Margareta Cederfelt* (m) till socialminister Lars Engqvist

Gravida kvinnor

2001/02:912 av *Ulla-Britt Hagström* (kd) till utrikesminister Anna Lindh

Lagstiftningen i Nigeria

2001/02:913 av *Margareta Cederfelt* (m) till finansminister Bosse Ringholm

Restaurangmomsen

2001/02:914 av *Maria Larsson* (kd) till näringsminister Björn Rosengren

Samhall AB

2001/02:915 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Ingela Thalén
Sjukförsäkringen

den 19 mars

2001/02:916 av *Rolf Gunnarsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Ersättningsjobb för Dalregementet

2001/02:917 av *Rolf Gunnarsson* (m) till näringsminister Björn Rosengren
Riksväg 70 norr om Sala

2001/02:918 av *Rolf Gunnarsson* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Övningsammunitionens kvalitet

2001/02:919 av *Ingegerd Saarinen* (mp) till utrikesminister Anna Lindh
Safiya Husaini, Tungar-Tudu

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 april.

12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor

Anmälades att skriftliga svar på följande frågor inkommit

den 15 mars

2001/02:814 av *Harald Nordlund* (fp) till näringsminister Björn Rosengren
Pisksnärtskador

2001/02:851 av *Claes Stockhaus* (v) till statsrådet Mona Sahlin
Arbetsrätten och tillfälligt anställda

den 18 mars

2001/02:844 av *Kenneth Johansson* (c) till statsrådet Britta Lejon
Medborgarterminaler

2001/02:868 av *Margareta Cederfelt* (m) till socialminister Lars Engqvist
Anonymitetsskydd

den 19 mars

2001/02:833 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Knarkhandel på Internet

2001/02:852 av *Inger René* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Polisens skyddstelefoner

2001/02:853 av *Lennart Fridén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Illegala vapen

2001/02:854 av *Lennart Fridén* (m) till justitieminister Thomas Bodström

Utvisning av dömda brottslingar

2001/02:867 av *Margareta Cederfelt* (m) till socialminister Lars Engqvist

Tonårsaborter

2001/02:880 av *Kerstin Heinemann* (fp) till socialminister Lars Engqvist

Utredning kring demens

Prot. 2001/02:84
19 mars

Svaren redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 2 april.

13 § Kammaren åtskildes kl. 15.07.

Förhandlingarna leddes av talmannen.

Vid protokollet

PER PERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Justering av protokoll	1
2 § Meddelande om frågestund	1
3 § Meddelande om aktuell debatt	1
4 § Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	2
5 § Svar på interpellation 2001/02:278 om offentliga lokaler	3
Anf. 1 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	3
Anf. 2 STEN ANDERSSON (-)	4
Anf. 3 TALMANNEN	4
Anf. 4 Statsrådet BRITTA LEJON (s)	4
Anf. 5 STEN ANDERSSON (-)	4
6 § Svar på interpellation 2001/02:201 om infrastrukturen i Sundsvallstrakten	5
Anf. 6 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	5
Anf. 7 BIRGITTA SELLÉN (c)	6
Anf. 8 EWA LARSSON (mp)	7
Anf. 9 LENNART BOLANDER (m)	8
Anf. 10 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	9
Anf. 11 BIRGITTA SELLÉN (c)	10
Anf. 12 EWA LARSSON (mp)	11
Anf. 13 LENNART BOLANDER (m)	11
Anf. 14 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	11
Anf. 15 BIRGITTA SELLÉN (c)	12
Anf. 16 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	13
7 § Svar på interpellation 2001/02:302 om FN:s världstoppmöte i Johannesburg	13
Anf. 17 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	13
Anf. 18 LENA EK (c)	14
Anf. 19 HARALD NORDLUND (fp)	16
Anf. 20 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	16
Anf. 21 LENA EK (c)	17
Anf. 22 HARALD NORDLUND (fp)	17
Anf. 23 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	18
Anf. 24 LENA EK (c)	19
Anf. 25 Statsrådet LENA SOMMESTAD (s)	19
8 § Förnyad bordläggning	20
9 § Bordläggning	20
10 § Anmälan om interpellationer	21
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar	21
12 § Anmälan om skriftliga svar på frågor	22
13 § Kammaren åtskildes kl. 15.07.	23

